

POPAHAI BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOW

5. čislo

Budyšin, meja 1969

Lětnik 19

Hrono na różownik

Tutoho Jezusa je Bóh zbudził, toho smy wšitcy swědkojo.

Jap. skutki 2, 32

Meja je po starej serbskej protyce różownik, potajkim měsac różow, hdžž tež snano hišće nic černojtych, tak tola znajmjeńša tak mjenowanych „pumpelróżow“ – botanikar a zahrodnik jim rěka „paeonia“, my prajimy tež „swjatkowne róže“. Njeh je kaž chce, nam tu njeńdže wo přirodowědu, ale wo swjatki. A hrono tutoho swjatkowneho měsaca rěči wo jutrownym podawku! Kak to? Wězo steji tu něšto wo zbudženju našeho Zbóžnika z rowa přez njebjeskeho Wotca. Ale tón, kiž wo tym rěči jako wo wosobinskim wobswědčenju, je japoštoł Pětr w swojim wulkim swjatkownym předowanju, jako tysac w templu w Jerusaleme wukładuje a rozestaja, što ma to na sebi, štož je so runje stalo z wulećom Swjateho Ducha. Ně, woni njejesu pjeni, tamni dwanaćo, kiž na horliwe wašnje ze wšelakimi jazykami Bože wulke skutki wobswědča a chwala, ale stare profetiske wěšćenje je so dopjelniło, kotrež dyrbjeli poprawom Židža ze wšeho swěta znać!

A nětko rěči tu Pětr wo jutrach! Kak wón k tomu přińdže? Dokelž so tu jedna wo hoberski Boži skutk, na kotrymiž cyla křesćanska powěsć wotpočuje! „Wy sće Jezusa morili a na drjewo powěšnyli! Toho je Bóh zbudził; přetož možno njebě, zo wón wot smjerće móht dźeržany być!“ Postuchajće prawje na to! Swět rady praji: „Možno njebě, zo bu zaso z morwych a ze smjerće zbudženy!“ A Pětr praji runje nawopak: „Možno njebě, zo w smjerći wosta!“ My móžemy z toho spoznać, kak woprawdže biblija a swět z čisće hinašej měru měritej!

„Toho smy wšitcy swědkojo!“ wuzběhny Pětr dale, nic toho, kak je Bóh jeho zbudził, ale zo je jeho zbudził. Nad zbudženjom samym leži Bože potajnstwo. Tak je to w Božej stwórbje. My radujemy so nad nowym žiwjenjom wonka w lěsach a na honach. My móžemy tež wědomostnje wšelake wo tym prajić a wujasnić. Ale kak je možno, zo na příklad ze symjenja, kotrež jako zornjatko pozdaću bjez žiwjenja před nami leži, nowa rostlina wuchadža? To je naposledk Bože potajnstwo! Wězo hišće wjetše potajnstwo je stawanje Jezusowe z rowa. To je wjace hač jenož historiski fakt. Pódlá njebě nihtó, žadyn čłowski swědk. Ale wučomnicy su ze stanženym, žiwym Chrystom ně-

(Kónc na 2. stronje)

Nalětnja synoda 15. hač do 19. nalětnika 1969

Tajke pjećdnjowske schadžowanje ma wězo wobšěrny program předzělać, ja pak chcu jenož tři dyпки z jeho wuzběhnyć:

zjednoćenje ewangelskich cyrkwjow w Němskej demokratiskej republice, zhromadne dźěło mjez wosadami, dwaceći lět Serbskeho cyrkwinškeho zakonja.

Hač do lěta 1961 móžachu ewangelske cyrkwy z wobeju němskeju statow zhromadne so schadžować a dźělać. Tak so wudachu zhromadne spěwarske, zhromadna Biblija, zhromadny porjad Božich službow. A někotrežkuli dobre słowo je z tutech zhromadnych synodow wušło. Dokelž so tuta powšitkownje němska synoda wjace zeić njemóže, je naša synoda wobzamknyła, zo chce přistupić k zwjazkej ewangelskich cyrkwjow w Němskej demokratiskej republice.

Nowe časy trjebaju nowe formy – tež w cyrkwi. Hižom słyšu wašu njespokojnosť: My chcemy stare formy wobchować. Na swěće so tak wjele přeměnja, ale w cyrkwi wostajće nas na pokoj. Tam chcemy spěwać a so modlić, kaž smy to zwučeni wot młodych lět. To wšak njeje mjenjene. Porjad našich Božich službow ma wostać. Njemóža pak so tež připódlá nowe formy Božich službow naložować, kaž to słyšimy z Rakec a z Klukša? Młodaj duchownaj Jan Lazar a Pawoł Wirth pospytujućaj to w swojej wosadze. Čehodla pak jenož tam a nic tež w susodnych wosadach, hdžžž starši zastojnscy bratřa nimaju wjace dosć hibićiwosće?

Hlejće, tak smy hižom při prašenju, kak bychu wosady móhće wuspěšnišo hromadze dźělać. Je to prawje, zo kóžda wosada jenož sama na sebjě wosebite dary a tež swoje slabe boki? Hižom japoštoł Pawoł pisa, zo ma kóždy ze swojimi darami wosadam slůžić.

Synoda je dała w njeđzelskim lo-pjenu wotčišćec namołwu, zo bychmy wšitcy hromadze pytali za nowymi pućemi.

Wosada ma swoje nadawki spoznać a dopjelnić.

Wosady maju sej mjez sobu pomhać.

K tomu ma so dźěło cyrkwinškeho předstejerstwa polěpsić.

Při tym njetřeba stajnje farar předsyda cyrkwinškeho předstejerstwa być, kaž smy to hač dotla zwučeni.

Snano móže lajik posedženja předstejerstwa nawjedować.

Kože předstejerstwo dyrbjalo swoje wuběrki měć, kotrymž so wosebite nadawki přepodawaju. Kak dźělaju tute wuběrki?

W cyrkwinških wokřesach mamy synody. Jich dźěło ma so přisporić. Ale kak to?

Wosadni maju prawo zhonić, štož so we wosadze, we wokolinje, w našej krajnej cyrkwi stawa. Krajno-cyrkwinski zarjad w Drježdžanach dyrbi wědźec wo podawkach w cyłej krajnej cyrkwi. Na to wašnje budže wjace zajima za cyrkwinške žiwjenje. Tak někotryžkuli budže pohnuty, sam do dźěla zapřimnyć, hdžžž zrozumi, kak cyrkej na jeho pomoc čaka.

Snano by farar dyrbjal husto do kemšow abo po kemšach powěsće wosadze podawać. We wšelakich wosadach so to hižom stawa. Rady bychmy wědźeli, hač wosadni to jako dobre a wužitne wobhladaju.

Starajće so sobu!

Přemyslujće sobu!

Prajće swoje mysle swojemu fararjej abo napišće je Serbskemu superintendentej do Njeswaćidla abo podajće je hnydom Krajnocyrkwinske-
mu zarjadej w Drježdžanach

Ev.-Luth. Landeskirchenamt
Sachsen
8032 Dresden, Lukasstraße 6

Na synodze sym ja, waš superintendent, podal rozprawy wo našim serbskim cyrkwinškim žiwjenju. Lětsa wšak je dwaceći lět, zo bu 29. meje 1949 Bukečanski farar Mjerwa za přeněho Serbskeho superintendenta w Njeswaćidlskim Božim domje na Serbskim cyrkwinškim dnju wot Sakskeho biskopa D. Hugo Hahna do swogeho zastojnstwa zapokazany.

Moja rozprawa bjež zložena na to, štož běch na kublanskim dnju 24. februara 1969 w Budyšinje prajił. Při tym naspomnich tež něšto wo našich nabožnych a cyrkwinških wosebito-
scach, prajach něšto wo rjanosci našej serbskeje rěče, wo našim starodawnym a přitomnym donće. Što wšak móžeš za 30 mjenšinow wjele prajić? Synodalogo posluchachu z wulkej nutrnosću. Po přednošku chođzachu ke mni, zawdawachu mi ruki a pokazachu mi z tym swoju přičilnosť a lubosć k nam Serbam. To běše jedyn rjany džen mojego žiwjenja. Za zbožo tutoho dnja chcu rad třinaće hórkosćow znjesć.

Waš superintendent jako synodala Sakskeje krajneje synody

Moje přenje zastojnske lěta w horach

Viktor Hajek

Hdyž sym so w juniju lěta 1925 wrócił ze studijow w Jendzelskej, bě pola nas 30 wuprózdnjenych wosadow a wšitke čakachu na předarja. Ja bych tehdom kóždemu džakowny był, kiž by mi rjeknył: Dži tam abo tam. To wšak so njest, a tak stejach před wulkej wólbu, hdže hić. Tuž wotmyslich sebi tehdom, zo pońdu tam, zwotkež mi najpředy pisaju a sej moju službu žadaju. A sta so, zo přeni dopis přińdže z Ruždki pola Vsetina. Wo tutej wosadze hišće docyla ničo njewědzach, ale na blaku prajach swojemu naney, zo tam pońdu. Nan běše starosciwy a nochcyše mje do njeznateho pušćić. Wón napisa administratorej tuteje wosady a prošeše wo informaciju. Wotmołwa bě mało zahorjaca: Ruždka je zanjesena hórška wosada, jara chuda a duchownje zanjerodžena, dokelž je hižom štyri lěta njewobsadžena. Wosadne žiwjenje drje so někak wudžeržuje, ale wosada započnje so drjebić. Či lěpši džěchu k sektam, kotrež tam we wokolinyje skutkowachu.

Dopis skónči so ze słowami: „Džělo by tam nuzne było, ale hdy by Twój syn tam šoł, by wón dyrbał wědžeć, zo budže tam bědu a nuzu čerpić.“ Tute słowa porazychu mojeho nana, mje wšak zwjeselichu. Młody čłowjek je zwazliwy a so hnydom njenaboji. A nětko — po Londonje, Cambridge, Edinburghu, Aberdeenu, Parisu, Baselu a Zürichu —, čehodla nětko nic hić do zanjeseneje hórškeje wsy a tam wojować z duchownej a čelnej nuzu? To mje wulce wabješe.

Pisomnje so dojednachmy, zo přiědu njedželu, 19. julija, do Ruždki předować. Předowanje běch jara swědomiče přiřetował z wědomostnymi knihami. Sobotu popońdnju čumpach so z čahom won do Ruždki. Wón bě přepjelny, tak zo dóstach jenož městno na platformje k stejenu. Tam běštaj mužej w chudobnej drasće zanurjenaj do rozmołwy. Ja poslušach, wo čim so reči. K mojemu překwapjenju běchu to nabožne prašenja. Aha, tajki je tón horjanski lud! Tutaj dwaj jědžetaj domoj wot čěškeho džěta a so rozmołwjetaj wo nabožnych wěcach. Ale po času nasta zwada mjez nimaj. Někak běštaj přišioj na židowske prašenje. Tón jedyn běše wučinjeny antisemit a mjetaše wokoło sebe z argumentami, kotrež bě sej přećiwo Židam nazběrał ze wšelkich brošurkow. Tón druhy pak běše změrliwy a mjenješe, zo wšak smy wšitcy hrěšnicy a nimamy prawu druhich zasudžować. Na kóncu přinjese antisemit znaty argument: „A tola su Židza križowali našeho Knjeza Chrystusa.“ Na to tamny trochu zrudženy wotmołwi: „To wak njebě pěknje.“ To běše kónec rozmołwy, a wšitcy wustupichmy.

Ruždka je wot dwórnišća pječ km zdalena. Tuž mějach dosć móžnoty, so po krajinyje rozhladować. Ja běch zahorjeny. Wjele krasneho běch hižom na swěće widžał, ale ženje hišće něšto tajkeho. Měrna, hórkata krajina, w dolinyje rěčka, na stronach so wotměnjeja polička, luki a lěsy, chójny a kerki, kaž by sej jenož přeć mohl.

A wšitko bě wobswětleno wot chowaceho slónca. Njewuprajnje luby, přečelny a dobročiwy začič to na mnje činješe. Čłowjekajo, kotrychž zetkach, slusaču tak dospołnje do tuteho wobraza. Jich postrowy a krótkte powitanja w jich wosebitym horjanskim dialektce mi zahorjachu wutrobu. Ně, tu njemóže zlě być. Tole přeswědčnje bu we mni z kóždej kročelu slyniše.

Zlě pak mi běše, hdyž so na swoje předowanje dopomnich. Do njedžele ranja bě mi jasne, hdže běch došol: mjez woprawdže chudy lud, kotryž čěžko džěta, kotryž je jara prosty, haj primitiwny, ale dosć přistupny a hódny. Moje přiřetowane předowanje bě wosrjedž tuteje wosady njemóžne. Što budže tutym čłowjekam pomhać, hdyž budu jim rozkladować najnowše póznaća teologie a jeje nahłady, hdyž na klětce swoju wulku wučenosć a wědomostnu nazhonitosć pokazuju? Ja započach so za to wšitko hluboko hańbować.

Serbski cyrkwinski džen 1969

Lětuši serbski cyrkwinski džen budže, da-li Bóh, njedželu, 29. junija, w Blunju pola Wojerec. Z wotphladom chcemy cyle na kónec Serbow w Hornjej Lužicy hić. A smy džakowni, zo woni tam, ewangelsecy Serbja a jich němski farar, su zwólniwi, nas přijeć. Nětko chcemy jenož wozjewić, zo budu tam w 10 hodž. serbske kemše a w 14 hodž. naša hlowna a skónčna zhromadžizna. Wšo druge zhoniće w přichodnym čisle našeho časopisa „Pomhaj Bóh!“ La.

Ale što nětko?

Što druhého, hač sej wudžělać nowe předowanje!

A hdyž njedželu rano stejach před zhromadženej wosadu w přepjelnyjnym Božim domje, běch zbožowny, zo wostajich swoje „paradne“ předowanje w kapsy. Ja rěčach tak dospołnje prośe wo słowje Knjeza Jezusa: Pojće sem wšitcy, kiž sće sprócni a wobčezeni, ja chcu was wofřewić.

Ale tale přenja zhromadžizna měješe tež swój scín. Při předowanju pytnych, zo zady na lubi někajki muski hlós z časami něšto přispomina, a zo druzy spytaju jeho změrować. Wěsće někajki napřećiwnik. Při wonhiću so wukopa. Wšitcy wosadni mje z přečelnym posměwanjom witaču, ale jedyn přistupi z kamjentnym wobličom a rjekny:

„Wěřiš ty to tež?“

„Haj!“ wotmołwich.

„To pak dyrbiš tež dopokazać!“ sej wón žadaše.

„Wěm to a budu so sprawnje wo to prócować.“

Wón drje bě z tym spokojom a zhubi so. Pozdžišo spóznach, zo bě to bratr, kotryž měješe kritiske mjenje wo wšitkich teologisce zdžělaných předarjach. Wón běše z jednej nohu hižom z cyrkwyje won a nachileše so k někajkej „swjatkovénej“ skupinje. Z wosady njeje ženje wustupił a pozdžišo je samo k tym najswěrnějším slusał.

Hdyž sym nazymu jako wikar w Ruždce swoju službu nastupił, sym

wězo na spočatku měł ze wšelkimi čěžkosćemi wojować. We wulkej farje bydlach dospołnje sam w jednej chudobnje wuhotowanej stwě. Moler, kotryž bě přišioł faru wumolować, mi rjekny:

„Knježe fararjo, wam dyrbi tola tu być strašnje styskno. Kupće sej znajmjeńša časnik, zo by tu něšto tikało.“

Ale wón bě so mylił. Mi njeběše styskno.

Nawopak: Ja běch wobkuzłany wot wšeho noweho a krasneho. Tak běch sej předstajil džělo we wosadze. Być wosrjedž ludu, kotryž čaka na kóždu njedželu, na kóždu biblisku hodžinu a chce stajnje něšto nowe slyšeć, něšto z Biblije, něšto, štož by jim pomhało w jich problemach žiwjenja. Wosrjedž ludu, kotryž ma Bibliju za wažnu, a tohodla sami doma w njej čitaju, a potom přichadžeju ze swojimi prašenjemi a wočakuja wotmołwu na nje. Mjez čłowjekami, kotřiž rad spěwaju a žedža po wěrných modlitwach.

To běše wokolina, kotraž pozběhowaše a njeeseše předarja. Z duchownej nuzu, wo kotrež běše administrator

w swojim lišće pisał, docyla tak zlě njebě. Za štyri lěta wuprózdnjeneje wosady je wězo někotryžkuli woslabnył a zwoliwknyl, ale druzy zaso spóznachu, što jim pobrachuje, a wěnowachu so wosadnemu žiwjenju z nowym zajimom a horliwosću.

Zhromadžizny běchu jara derje wopytane. Wězo wotwisowaše wjele wot wjedra. Wosadni bydlachu rozprošeni po wokolnych horach, hdžež běchu jenož z prócu wudžeržowane puće a ščežki. Při dešach nastachu z nich hrjebje, kotrež storhachu pódu do dolin. Tajke puće njeběchu lochke, wosebje dokelž wjetšina wosadnych jenož jedyn por črijow měješe. Te sebi dać rozmokać, by za nich rěkała wulka hospodarska škoda. Tuž tež wosadni njerěčachu wo wjedrje, ale kak je „pod nohami“. W zymje běše na to lěpje, zo bě zmjerznenje a ludžo

(Skónčenje z 1. strony)

što nazhonili, wědža a wobswědča, zo je přitomny, zo je žiwy. A runje naddawk Swjateho Ducha je, nam žiweho Jezusa znowa woznamjenić a realizować. To je, hdyž směm dopomnić na wšědny příklad, kaž při televiziji: To, štož so něhdže druhdže, snano jara daloko, stawa, a to tež w hinašim času, to widžimy a slyšimy, hač by to nětko přitomno bylo! A tak můžeme a dyrbymy tež my džensniši křesćenjo być swědkojo zbudženeho, stanjeného, žiwého, nětka a tu přitomného Jezom Chrysta. La.

mózachu we valaskich papučach (wobuce z platu) chodźić. Te běchu dobre nic jenož za puć, ale tež za Boží dom, hdžež běše třeskańca hustodosć hórša hač wonka. Wo někajkim wutepjenju cyrkwyje njemóžeše žaneje rěče być, přetož tam njebě ani wuhenja ani kachlow. Pódla cyrkwyje drje běše mały domik z małej žurli, ale do njeje by jenož dzesaty džěl kemšerjow šoł. Tuž njewosta ničo druge wyše, hač so přećiwu zymje wobronić a wutrač. Ja pak sym tam nawuknył skrótku předomać. A wosadni běchu z tym spokojom.

We wosadze běše cyły rjad wuznamnych čłowjekow. Na přenim městnje kurator wosady, kotryž běše duchownemu we wšem spuščomna zepěra. Wón běše muž z přinarodźenej mudrosću, zdžělany a hluboko wěrjacy. Při wšem bě přistupny za kóždy nowy namjet k polěpšenju wosadneho žiwjenja. Tajkeho běch sebi stajnje předstajal w swojej fantaziji dobrego kuratora. Za mnje pak běše to hnada, zo zetkach tajkeho runje w swojej přenjeje wosadze. Jeho mjeno nochu mjenować. Wón je hišće žiwy a by wěsće njespokojny byl, hdy by tu swoje mjeno čitał. Hač do swojeje smjerće na njeho njezapomnju.

Tam pak běchu tež hišće druzy čescómni bratřa. Za pokladnika bě tam pilny košíkar (plećer korbów), kotryž měješe njesc doľhu chorosc, kotryž pak žanu zchromadźiznu njeskomdźi. Starosców wšak měješe wjele, přetož pokladnja bě na spočatku stajnje pródna. Hnydom w přenich dnjach mi rjekny:

„Knježe fararjo, prošu was, njezapomně ženje na kóncu Božich službow přispomně bibliske slowo: Dobrotu činić a wudžělic njezabudźće.“ To jemu njeslubich, a za cyły čas mojego skutkowanja w Ruždce njeje tuto slowo ani jónkroč z mojego erta wušlo. Moje přeswědčenje bě, zo ma so we wosadze w přenim rjedze wubudźić nowy zajim za Bože slowo a za duchowne žiwjenje. Wšitko druge so samo wot so namaka. Ja njeběch so mylił. Pozdžišo so bratr spokoji. Hdyž so jeho prašach, kak steji, mi wotmołwi: „Dže to! Dže to!“

Hospodarske poměry běchu zawěrnje zrudžace. Zwjetša běchu wosadni chěžkarjo a bydlachu w lěsu. Wokoło chěžki mały kusk pólka, kotrež njemóžeše nikoho zeziwić. Tuž chodžachu wosadni na džělo do wokolnych městow, hustodosć chětro daleko, někotři samo hač do Ostrawy. Wot tam sej nošachu swoju skromnu zaslůžbu, zo bychu sej swoje chěžki móhli wuporjedźeć a sej kupić chlěb a štož je hewak trěbne za žiwjenje. Wšědna jědz běchu běrny (zemjaki) a kaš. Kofej k snědanju so jenož njeđzělu piješe. Mjaso běše jenož z domjaceho skotu. Ze swojeje ródneje wsy běch zwučeny, zo mějachu burja wjetšu ličbu krowow a znajmjeńša por koni. W Ruždce běchu konje jenož w třoch statokach. Powšitkownje mějachu jenož jednu krowu, hewak pak kozy, kotrež mloko dawachu. W tajkej wokolnje běše bjez džiwa, zo měješe pokladnik starosće. Z časom pak so dopokaza, zo móža wosadni při małych dochodach woprować, hdyž maju lubosc k wěcy.

Radostne běše džělo mjez młodzinu. Rad so schadźowaše we wosadnej žurli a často sama wupjelni swój program, pak z bibliskim rozpominanjom, pak z referatom wo někajkej knize. Krasnje běše, zo so tale młodžina skoro docyła wzdawaše wšeho alkohola. Prjedy běše w Ruždce wjele wopiwstwa, a starši hišće tomu polěkowachu. Runje pak za mój čas sta so wobroćenje mjez młodzinu, zo so zasadne wotwobroći wot alkohola, a wosebje přeswědčena w tym nastupanju bě ta młodžina, kotraž so schadźowaše we wosadnym wobłuku. Wona měješe swój samsny chor a zwučowaše te spěwy, kotrež běchu tehdom znate. Hdyž bě duchowny po puću snadž do susodneje wosady abo do „lěsa“, hdžež so njeđzělu popołdnu wotměwachu nyšpory, jeho přewodźowaše młodžina. To běše mi jara přijomne a pozběhowace. Tele nyšpory sym jara rady měl. Kóždu njeđzělu smy do druhého kónca wosady šli, a tam poslučachu na mnje wosadni pak w někajkej niskej chěžce abo před njeje na chětre nastajenych lawkach.

Puć wjedžeše daleko na hory přez lěsy a porubane chójny. Raz — to běše nazymu, hdyž je walaska hórška krajina wosebje krasna ze swojimi pisanimi lišćowymi štomami wosrjedź čemnych chójnow — smy šli, tehdom hižom z mojej žony, do zdaleneho kónca na tajki nyšpor a po puću běchmy tak zanurjeni do rjanosće Božeje přirody, zo wšitcy hromadze zabudžechmy na čas džiwač. Maľohdy sym so w žiwjenju zakomdźił. Tehdom pak bě so mi to stało.

Wosebje džakowne běše džělo mjez džěćimi. Ruždka bě w swojim času na 90 % ewangelska. To rěka, zo bě tamna pjećrjadownska šula napjeljena z lutymi ewangelskimi džěćimi. Jenož tu a tam so pokaza jedne katolske džěćo. Tak sym podawał wob tydźeň w tutej šuli 10 hodžin a w susodnej wsy hišće 4 hodžiny nabožiny. To bě wězo chětro čelne napinanje, ale wone bě z tak wjele lubym zwjazane, zo sym tola džělo jara rady wuknjał. Džěći rad spěwachu, a bibliske stawizny je tak zajimowachu, zo njemějach žanu nuzu z disciplinu. Katechismus zlóhka nawuknychu a móžachu jón dočista z hlowy. Podawki z cyrkwinskih stawiznow běchu džěćom wosebje lube dodawki našich nabožnych hodžin.

Přeco radostna běše tež Njeđzělska šula. Jenož jedna z wosom skupin schadźowaše so we wosadnej žurli, wšitke druge wonka „w lěsu“. Zwjetša wuwučowachu młodži ludžo, ale tež někotři starši. Wučerjo tutej skupin schadźowachu so na farje, zo bychu so dali přihotować, a zo bychu tež sami dale wuknyli. W swojich zapiskach mam 165 džěć jako wobdžělnikow tuteje rozbrojeneje Njeđzělskeje šule.

Z cyrkwiskim předstejerstwom njeběch spokojom. Sprěnja tam njebě ani jenička žona, byrnjež žony do najswěrnějšich we wosadze słušachu. A potom słušachu do předstejerstwa tajcy, kotřiž mějachu někajke wobseďženstwo. Z najchudšich, kotrymž rěkachu wusměšuju „kozarjo“, bě přemało. Tak so při přenich wólbach

předstejerstwa prócowach, zo bychu na kandidatnu lišćinu přište tež žony a zastupjerjo najchudšeje woršty. To so tež powšitkownje zlóhka poradži, a z předstejerstwom so polěpši. Dvě žonje buštej wuzwolenej, ale pokaza so, zo je čezko, stare zwučene wašnje přetorhnyć. Muž teje jedneje, kotryž by sam byl rady wuzwoleny, wozjewi, zo njeđowoli swojej žonje chodźić na zchromadźizny předstejerstwa, a jelizo tola pónđe, tak ju čisnje z domu. A tak tale sotra — čicha a bojazna — ženje njeprjědže na posedženje. Tej drugej drje njeby mandželski wobaral, ale wona so boješe, zo budže mjez lutymi mužemi přejara wosamočena. A hišće jednu porážku sym dyrbjał dožiwić. Jedyn z nowowuzwolonych bratrow bu po mojim wotchadze za cyrkwiskeho pokladnika postajeny — a je wosadne pjenjezy skřiwdził. To je mnohich wobkrućiło w mēnjenju, zo za zamołwitu funkciju we wosadze so jenož tón hodži, kiž ma někajke wobseďženstwo. Tón, kiž ničo nima, je bóle spytowany hač tón, kiž něšto wobseďži.

Rozdžěle na bohatstwie hrajachu tež rólu při pohrjebach. We wosadze bě stare zwučene wašnje, zo so kašć do cyrkwyje donjese. Njeđobre pak při tym bě, zo so kašće wažnych wosobow dale dopředka donjesechu, haj hač k samomu wołtarjej. Kašć chudého pak při durjach wostajichu. Zo bych z tutym njepečinkom kónc činił, dach w předstejerstwje wobzamknyć, zo kašće docyła wjace do cyrkwyje nošene njebudu. Ja mjenowach za to higieniske přičiny, ale tež, zo tak někotryžkuli zemřěty za čas swojeho žiwjenja njeje do cyrkwyje chodźił, ale nětko po jeho smjerći, hdyž so wobarać njemóže, jeho do cyrkwyje donjeseja. To so wobzamkny a tež kručě přewjedže. Hdyž pak bě jedyn z najbohatšich swójbów zemřěl, prócowaše so nan, zo by kašć byl do cyrkwyje stajeny. To so jemu zapowědži. Wón so rozhněwa. Někotre dny po pohrjebje zetkach so z nim na droze, a wón runu smuhu na mnje: „Nó tak, što je wjetši knjez, tón, kiž słuži, abo tón, kiž plaćí?“ Ja jemu měrnje wotmołwich: „Luby bratře, wy docyła ničo plaćić njetřebjeće. Naš Knjez Jezus pak praji, zo je najwjetši tón, kiž słuži.“ Jeho hněw bě nimo. A tutón bratr njeje ženje žane kemše skomdźił. Wobzamknjenje předstejerstwa wosta plaćiwě a je so dale přewjedło.

Zajimawych stawizničkow by so hodžalo z Ruždki hišće wjele powědać. Na kóncu pak bych chcył jenož hišće prajić, zo bych přal kóždemu młodemu duchownemu tajke léta, kaž sym ja je měl w Ruždce. Džensa husto slyšimy sylne, hórke slowa wo zwučenyh wašnjach we wosadach. Zawěrnje, w zwučenyh wašnjach móže wjele stracha ležec. W nich pak móže tež wjele podpěry so chować. Wšak džensa tajke wosady hustodosć lěpše so dzerža hač tamne. Zwučene wašnja same na sebi ničo njejsu. Hdyž pak so zetkaju ze žiwej wěru a ze žedženjom po duchownym žiwjenju, móža z nich krasne wěcy zeschadźeć, wězo ženje bjez swjateho Ducha.

Ruždka wosada, budž postrowjena, Tebi mam so wjele džakować.

Česka ewangelska protyka 1969

Wosadow

Klukš. Jara lubje gratulujemy swérnej čitarce a roznošowarce našeho „Pomhaj Bóh“, knjeni Adamowej ze Załhowa k jejnym 60. narodninam. Wona mi wo swoich narodninach powědaše, jako jej apryske čisto našeho časopisa přinjesech. Zrudnje, jara zrudnje, zo njeje jejny syn k jeje narodninam přijec móhi.

Najskerje sće hižom čitali, zo je Bóh našeho bratra Miesnera z Čelchowa wotwolał. Wón bě tam korčmar, kowar a ratar. Hišće jako rentnarnej plačeše jemu wša lubosć wjeski.

Na samsnym dnju pochowachmy z Léskeje sotru Špankowu. Naš luby susod Mroz přiwjeze nam z čelowym wozom dobreju čłowjekow, kotreju bychmy hišće rady mjez nami měli.

A njedzelu, 13. 4., přińdže na faru zrudna powěsć, zo je naš korčmar Walter Bukan zemrěl. Mnozy tutón dom a swójbu znaja a sebi česća. Před někotrymi dnjemi smy tež Klukšanskeho blidarskeho mištra Ericha Lehmana pochowali.

Bóh daj našim lubym zemrětym swój měr!
P. W.

Njeswačidlo. Čichi pjatk mějachmy tež lětsa zaso rjanu póstnu hudźbu. Cyrkwinski chór a wuběrní solisća béchu „Matthäus-Passion“ wot Heinricha Schütza spěwali. To běše rjana, pobožna a pozběhowaca wěc.

Njeswačidlo. Złoty kwas smědzachy swječić mandželskaj Musterec, kotrajž běstaj po wójnje z Madžarskeje do našeje wosady přičahnyłoj, a mandželskaj Šolcic, kotrajž staj z prjedawšeje Šleskeje k nam přišoj. Bórže budžetaj tež mandželskaj Bětnarjec z Noweje Jaseńcy swój złoty kwas swječić.

Bóh Knjez chcył miłosćiwje wšitkich jubilarow přewodźować přez wječor jich žiwjenja a jim na kóncu spočiči zbožnu hodźinku, hdyž wuńdu z tuteje časnosće do Božej wěčnosće.

Njeswačidlo. Njedzelu Misericordias Domini (20. 4. 1969), krótko prjedy hač zwony kemše zazwoniču, wuńdže čicho z tutoho swěta naša swěrna serbska kemšerka a dołholětna kěbětarka Hana Hoderjowa rodź. Čećec z Njeswačidla. Za něšto njedzel by wona móhła swoje wosomdžesačiny swječić. Njeh wotpočuje w měrje, a wěčne swětle njeh so jej swěći.

Biskop D. Noth přińdže do Łužicy

Wot 2. meje hač do 2. junija 1969 budže wysokodostojny biskop Sakskeje krajneje cirkwje D. Noth-Drježdžanski naše wosady wopytować. Do wšitkich wosadow Budyskeho wokrjesa won přińdže.

Porjad serbskich wosadow:

póndzelu, 12. 5., Hućina

wutoru, 13. 5., Łupoj

srjedu, 14. 5., Minakał

Bože stpěče, 15. 5., Huska

pjatk, 16. 5., Chwaćicy

sobotu, 17. 5., Poršicy

njedzelu, 18. 5., Budyska Michał-

ska wosada, Budyšink (7.30)

póndzelu, 19. 5., Njeswačidlo

wutoru, 20. 5., Malešicy

srjedu, 21. 5., Hrodzišćo
štwórtk, 22. 5., Rakecy
pjatk, 23. 5., Klukš
sobotu, 24. 5., Bart
sobotu, 31. 5., Budestecy
njedzelu, 1. 6., Hodźij

W Michalskej wosadze a w Hodźiju su kemše popołdnja. Hewak su kemše wječor w 19.30 hodź. Hdžež ma wosada wjace božoslužbnych domow, su tam popołdnju kemše.

Nowy synodalny senior

Dr. Viktor Hajek, synodalny senior Čěskobratskeje ewangelskeje cirkwje, z kotrehož pjera mamy rjany hłowny nastawk tutoho čisła, je loni wumrěl. My lužicy ewangelscy Serbja z česćownosću a džakownosću na njeho spominamy. Jeho wutroba bě nam přichilena.

Njeh wotpočuje w měrje, a wěčne swětle njeh so jemu swěći!

Na jeho město bu za noweho synodalneho seniora wuzwoleny

dr. Vaclav Kejř

dotal senior a farar w Nowym Měsće na Wysočinje.

My lužicy ewangelscy Serbja přejemy wysokodostojnemu synodalnemu seniorej (biskopej), lubemu bratrem z Chrystusu, Bože žohnowanje a pomoc za jeho zamołwite zastojnstwo.

Bóh Knjez daj jemu njehablacu wěru, lubosć nic jenož k cirkwi ale k cylemu narodej a pobožnu mudrosć.

Na kwasnym dnju

„To bě spodźiwny kwas!“ praješe wopytar Serbsko-Němskeho ludoweho dźiwadła, jako běše wutoru po jutrach hru sowjetskeho awtora Wiktor Rosowa widzał. A spodźiwne je woprawdže, hdyž njewjesta na kwasnym dnju šlewjer z hlowy torhajo mlodeho mandželskeho zaso pušci, dokelž je pytnyła, z kajkej zasakłosću je so na stawnistwje podpisał. Hač so tajke něšto drje docyła hdy stawa? Ale za tutej realnosću, hač so tajke tež woprawdže stawa, njesmemy so awtora prašeć, jenož za tym, što chce z tym wuprajic a wučić. To njerěka. zo njeby to, štož w swojej hrě z lěta 1964 pokazuje, realne a aktualne bylo. Prastara a stajnje nowa tema předstajenja je lubosć ze wšemi jejnymi problemami a konfliktami hač do tragiskeho kónca.

Wiktor Rosow wopisuje při tym podawki wšedneho žiwjenja, a jeho rjekojko su jednori čłowjekojko. Wón jich pak wuběrnje rysuje, wšitcy su ludžo někajkeho formata a swogeho raza, tež džowčička Neli! Wěc je ta, zo chce so mlody džělačer Michail woženik z Nurju, z džowku nóčneho stražnika Salowa. Pozdaću budže to zbožowny por a dobre mandželstwo! Cyła situacija so pak přeměnja z wustupowanjom Michailoweje prjedawšeje přečelki Klawdije. Jeju stara lubosć je sylniša, hač sebi myslitaj. Wězo chce won swojej Nurje swěrný wostać. A na kóždy pad chce jejny bratr Nikolaj, fabrikowy direktor a Michailowy předstajeny, swojbnu česć zachować. Wona pak spóznawa njesprawnosć swogeho mandželstwa, kotrež je z čežkej hypoteku wobčežene.

A z toho scěhuje kónc, kotryž smy hojeka wopisali.

Wězo budže křesćan we wšelakim trochu hinak sudzić. Rosow njewězo ničo wo wodaču a nowym spočatku přez Jezusa. „Kaž je Chrystus stanył, tak dyrbymy my tež w nowym žiwjenju chodźić.“ Tak znajemy snano tež hinaše rozrisanje tajkeho hłubokeho čłowskeho konflikta. Ale awtor je cyly problem tak předstajil, a my dyrbymy to jemu tež wotewzać. Připóznać dyrbymy, z kajkej čistosću a přistojnosću je swoje wosoby rysował. Wón njepyta žane wopačne efekty a njewunamaka žane sensacije.

Wosebita chwalba słuša cylemu kolektiwnej serbskich dźiwadźelnikow. Ja njecham nikoho wosebje wuzběhować. Wšitcy su so jara prócowali a to najlěpše dali. My so jim wšitkim džakujemy. Ja sym jenož wobžarował, zo sym při premjerje tak mało wědomych ewangelskich Serbow widzał. Wězo dyrbymy serbske kulturne žiwjenje podpěrać. Ja jědžech sobu z wosebitym busom. Jenož šesćo běchmy z Bukec samych! Mjenje hač na kemšach! To je škoda! Lessing praji, zo je dźiwadło „druha klětkka“, wězo nic přeco křesćanska. Ale my móžemy tež tam wšelake nawuknyć, štož móžemy potom sebi rozpominac, wězo na zakładze wěry! La.

Bože stpěče

Kak krasnje ty, ow Chryšće, sy swjó skutk dokonjał, a naposledk hišće wšěch swoich žohnował.

Nětk horje k twojom Wótcu so k njejbju pozběže, hdžež knježiš z wulkej mocu do wěšeje wěčnosće.

My za to, Jezu, rjenje će z džakom chwalimy, zo naše wužoženje tak krasnje wuwjedił sy.

Ty přińdžeš jónu k sudu při swěta skónčenju, hdyž z rowa stanyć budu na twoju prikaznju.

Čehń nas tež wšěch za tobu, to, Jezu, prošu će, zo zjednoćeni z tobu smy do wšej wěčnosće.

Pětr Mlónk
(Cionske hłosy)

Nowe konto Serbskeje superintendenturje

Sp. Njeswačidlo-Neschwitz
4962 – 31 – 680134

Wužiwaće tuto konto pilnje za přepokazowanje woteběranskich pjenjez, ale tež za dary.

Naš „Pomhaj Bóh“ ma něšto stow hriwnow dolha.

Pomhaj Bóh, časops ewangelskich Serbow. – Wuchadza jónkróć za měsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Hłowny zamołwity redaktor: superintendent Gerhard W i r t h - Njeswačidlski. – Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. – Čisć: Nowa Doba, čisćerňa Doinowiny w Budyšinje (III-4-9-1101).